

τοῦ Ἀσάνδρου (Wescher et Foucart, ἀρ. 32 καὶ 33), ὃς πολλάκις ἀπαντᾷ ἐν ταῖς πολυαρίθμοις Δελφικαῖς ἐπιγραφαῖς τοῦ μὲν ὡς μάρτυς, τοῦ δὲ ὡς βεβαιωτὴρ ἢ ὡς γραμματεὺς (ὄρα Wescher et Foucart, 231, 424, 444, Rangabé, Ant. Hel. 911, 922, 923, Haussoullier, Bullet. de corr. hell. V, ἀρ. 37) καὶ ἀλλ.), καὶ πιθανόν μοι φαίνεται, νὰ ᾔῃναι ὁ αὐτός, τὸν ὁποῖον ἀναφέρει καὶ ἡ ἐν λόγῳ ἐπιγραφή. Δύναται οὕτως ν' ἀναχθῇ ἡ ἐπιγραφή εἰς μέσον τὸν Β' π. Χ. αἰῶνα ἢ εἰς τὸ ἕτερον αὐτοῦ ἡμῖς· ὁ Πολίτας γὰρ ἐκεῖνος ἔζη κατὰ τοὺς χρόνους τῶν ἱερέων Ἀμύντα καὶ Ἀνδρονίκου, Ἀνδρονίκου καὶ Πραξία, Ἀρχωνος καὶ Ἀθάμβου (Α. Mommsen, Philologus, τόμ. XXIV, σελ. 8).

Τὸ μνημονευθὲν ἐν τῇ Ἐφημερίδι ταύτῃ (1883, σελ. 164) τιμητικὸν ψήφισμα ἐξεδόθη ἐν ῥωσικῷ «Περιοδικῷ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας» (ἔτος 1884, XI, σελ. 38).

Ἐν Ἀθήναις τῇ 30 Νοεμβρίου 1884.

Α. ΝΙΚΗΤΣΚΗ.

ΑΣΚΛΗΠΙΩΙ ΚΑΙ ΥΓΙΕΙΑΙ

ΑΝΑΘΗΜΑΤΙΚΗ ΕΚ ΠΕΙΡΑΙΩΣ ΕΠΙΓΡΑΦΗ.

Κατὰ τὴν μεσημβρινὴν κλιτὺν τοῦ λόφου τῆς Μουνυχίας, ἐκεῖ ἔνθα ὁ κ. Ἀν. Τσόχας ἔσκαψεν εἰς θεμελίωσιν ἑαρινοῦ θεάτρου, ἀνευρέθη ἐν τοῖς χώμασι βᾶθρον κεκολοβωμένον λίθου φαιοῦ, ὕψους 0,64, πλάτους 0,40, πάχους 0,32, φέρον πρὸς τὰ ἄνω καὶ ἔμπροσθεν καὶ ὀπισθεν λείψανα μικρὰ τοῦ συνήθους διακόσμου, ὅρου ὀηλ. ἀπλοῦ καὶ κυματίου ὑπὸ τοῦτον. Εὐθὺς μετὰ τοῦτο ὑπάρχει τρίστιχος ἐπιγραφή ἀναθηματικὴ ἥδε:

.. Ρ Ε Υ Σ Φ Ο Ρ Μ . . Η Δ Υ Λ Ο Υ
. Λ Ε Υ Σ Ι Ν Ι Ο Σ Α Σ Κ Λ Η Π Ι Ω Ι
... Γ Ι Ε Ι Α Α Ν Ε Θ Η Κ Ε

Ἰε[ρεὺς Φορμ[ίω]ν Ἡδύλου
Ἐ[λευσίνιος] Ἀσκληπιῷ
καὶ Ὑ[γιείᾳ] ἀνέθηκε.

Ἐγγὺς τοῦ χώρου ἔνθα ἀνευρέθη ἡ ἐπιγραφή φαί-

νονται ὑπὸ τὰ χώματα τοῖχοι τινες πρὸς διαφόρους διευθύνσεις κεκαλυμμένοι ὑπὸ τὸ γῶμα, οὓς μόνον ἡ τελεία ἀνασκαφὴ δύναται ν' ἀναδείξῃ καὶ ἀσφαλίσῃ, ἂν ἀνῆκον εἰς ἱερόν τι ἢ ἕτερον οἰκοδόμημα, ἐξ οὗ καὶ ἡ ἐπιγραφή. Ἰσως ἐκεῖ που ὑπῆρχε ναὸς τοῦ Ἀσκληπιοῦ.

Ἐπὶ τούτοις δὲν κρίνω ἀπὸ σκοποῦ νὰ σημειώσω σχετικῶς πρὸς τὴν θέσιν, ἐν ᾗ εὐρέθη ἡ ἐπιγραφή, ὅτι ὀλίγον πρὸς Β. τοῦ μέρους τούτου ἀνευρέθη πρό τινων ἐτῶν καὶ ὁρόσημον μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς:

Η Ο Ρ Ο Σ
Τ Ο Η Ι Ε Ρ Ο

Ὅρος
τοῦ Ἱεροῦ

ὑπερ ἐξεδόθη ὑπ' ἐμοῦ ἐν τῷ Παρνασσῷ (Τ. στ'. τεύχ. Β'. καὶ Γ'. σ. 248).

Ἐν Πειραιεὶ τῇ 4 Φεβρουαρίου 1885.

ΙΑΚ. Δ. ΔΡΑΓΑΤΗΣ.

ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΕΚ ΤΗΣ ΑΚΡΟΠΟΛΕΩΣ.

Ε Τ Η Φ Ι Λ Ο Χ Α Ρ
Ρ Ν Ε Ω Σ Θ Υ Γ Α Τ Η Ρ
Ι Σ Α Π Ο Λ Η Ξ Ι Δ Ο Σ
Α Ν Ε Θ Η Κ Ε
Γ Α
Γ Α Ν Δ Ι Ο Σ Ε Ρ Ο Η Σ Ε

Φιλαρ]έτη Φιλοχάρ]ους
Ἀχα]ρονέως θυγάτηρ . . .
. . . Ἀπολ]ηξί]ς Ἀπολ]ήξι]δος
ἀνέθηκε.

Πα.

Πάνδιος ἐπόησε.

Ἡ ἐκδιδομένη ἐνταῦθα ἐπιγραφή καίπερ μικρὰ καὶ κολοβή, εἶνε ἡμῖν λίαν ἀσπαστὴ καὶ εὐπρόσδεκτος, διότι ἐξ αὐτῆς μανθάνομεν κατὰ πρώτην φοράν ὄνομα τεχνίτου γνωστοῦ ἡμῖν τέως ἐκ μόνου τοῦ Θεοφράστου. Εὐρέθη νεωστὶ ἐπὶ εὐμεγέθους μαρμαρίνου βᾶθρου, ἐντετειχισμένου ἐν τῷ δυτικῷ τῆς Ἀκροπόλεως τοίχῳ, παρὰ τὴν πύλην

τὴν ὑπὸ τοῦ Beulé ἀνακαλυφθεῖσαν, καὶ ἐδημοσιεύθη μὲν ἤδη ὑπ' ἐμοῦ ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 353 φύλλῳ τῆς ἐφημερίδος "Ωρας τοῦ παρελθόντος ἔτους, δὲν ἀπηξίωσα δὲ νὰ τὴν ἀναδημοσιεύσω καὶ ἐνταῦθα, ἵνα καταστήσω αὐτὴν γνωστοτέραν, καὶ μάλιστα τοῖς ἀλλοδαποῖς, οἷς ἡ ἐφημερίς "Ωρα ἤκιστα ἡ ὀλίγον προσιτὴ εἶνε. Ὁ ἀνδριαντοποιὸς Πάνδιος ἦτο ἡμῖν μέχρι τοῦδε, ὡς ἐρρέθη, γνωστὸς μόνον ἐκ τῆς περὶ φυτῶν ἱστορίας τοῦ Θεοφράστου (Βιβ. 9, κεφ. 13. § 4), ὅστις ἀναφέρει περὶ αὐτοῦ ὅτι παρεφρόνησε φαγῶν καρπὸν τινα δηλητηριώδη, ἐνῶ εἰργάζετο ἐν τῷ κατὰ τὴν Τεγέαν ἱερῷ. Ἡ κοινὴ γραφὴ τοῦ ὀνόματος εἶνε *Παρτίος*, ἐξ ἧς προέκυψε σύγχυσις πρὸς τὸν ἐκ Χίου τεχνίτην *Παρτίαν* (Welcker Kunstbl. 1827, n. 83). Ὁ Schneider ἀντικατέστησεν ἐξ ἄλλων χειρογράφων τὴν γραφὴν *Παρτίος* διὰ τῆς Πάνθειας, καὶ ταύτην παρεδέχθη καὶ ὁ νεώτερος ἐκδότης τοῦ Θεοφράστου Wimmer. Ἡ ἀπορία λοιπὸν περὶ τῆς ὀρθῆς γραφῆς τοῦ ὀνόματος τοῦ τεχνίτου Πανδίου λύεται νῦν διὰ τοῦ λίθου τούτου, ἔχοντος ἀναμφιβόλως πολὺ μεγαλότερον τὸ κῦρος ἢ ἅπαντα τὰ χειρόγραφα τοῦ Θεοφράστου, πιστοῦται δ' ἐπομέ-

νως, ὅτι ἡ ὀρθὴ γραφὴ τοῦ ὀνόματος εἶνε *Πάνδιος*.

Τὰ γράμματα τῆς ἐπιγραφῆς ἀνήκοντα, ὡς ἐκ τοῦ σχήματός των φαίνεται, εἰς τὸ πρῶτον ἡμισυ περίπου τῆς 4^{ης} π. Χ. ἐκατονταετηρίδος, παρέχουσιν ἡμῖν τὸ ἐνδόσιμον νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι ὁ Πάνδιος ἤκμαζε περὶ τοὺς χρόνους τούτους· εἰκότως δὲ τὸ ἱερὸν τὸ ἐν Τεγέᾳ, ἐν ᾧ ἐργαζόμενος ἐξέστη τῶν φρενῶν, δὲν εἶνε δυνατόν νὰ ᾖ τὸ πρῶτον, ἀλλὰ τὸ δεύτερον τῆς Ἀλέας Ἀθηνᾶς, τοῦ ὁποίου ἀρχιτέκτων ἐγένετο κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Πausanίου (Βιβ. 8, 45, 4.) ὁ Σκόπας. Κατὰ ταῦτα ὁ Πάνδιος ἦτο καλλιτέχνης σύγχρονος τοῦ Σκόπα ὅφ' ὃν καὶ εἰργάσθη πιθανώτατα ἐν Τεγέᾳ. Δὲν ἦτο λοιπὸν κοινὸς καὶ τετριμμένος τεχνίτης, συνεργασθεὶς μετὰ τοῦ Σκόπα εἰς τὸν ναὸν ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος προεῖχε πολὺ καὶ εἰς κατασκευὴν τὴν ἄλλην καὶ εἰς μέγεθος ὅλων τῶν ἐν Πελοποννήσῳ ναῶν.

Ἐν τῷ 5^ῳ στίχῳ ὑπάρχουσι δύο γράμματα ἀμυδρῶς ἐγκεχαράγμένα Γ Α κατὰ λᾶθος φαίνεται τοῦ χαράκτου, θελήσαντος νὰ χαράξῃ ἐκεῖ πρῶτον τὸ ὄνομα τοῦ τεχνίτου.

Κ. Δ. ΜΥΛΩΝΑΣ.

ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΕΚ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ.

Α Ρ Τ Ε Μ Ι Δ Ι Δ Ε Λ Φ Ι Ν Ι Α
Α Ι Σ Χ Υ Λ Ι Σ Σ Α Τ Υ Ρ Ο Ι Κ Ο Ρ Α Γ Υ Ν Α Φ Ι Λ Ο Ξ Ε
Ν Ι Δ Α Α Μ Ο Υ Μ Ε Ι Τ Ο Ι Λ Ε Ι Τ Ο Ρ Ε Υ Σ Α Ν Σ Α

Ἀρτέμιδι Δελφινία
Αἰσχυλὶς Σατύροι κόρα, γυνὴ Φιλοξενίδα
Ἀμουμείτοι λειτορεύσανσα

Ἐξ ἐκτύπου χαρτίνου καὶ ἀντιγράφου ἀποσταλέντος μοι πάνυ φιλοτίμως ὑπὸ τοῦ φίλου καθηγητοῦ τοῦ ἐν Λαρίσσει Γυμνασίου, Ἡλιάδου Βεζάνου.

Αἰσχυλὶς Σατύροι. Τὸ ὄνομα Αἰσχυλὶς εὐρηταὶ καὶ ἐν ἄλλῃ Θεσσαλικῇ ἐπιγραφῇ Leake NG. III, 382, καὶ 361 C. I. G. 1767. Hermann Collitz Sammlung der Griech. Dialekt-Inschriften 368, ἀλλαχού δὲ Αἰσενλὶς H. Collitz αὐτόθι, 1283.

Λειτορεύσανσα ἀντὶ λειτορεύσανσα = λειτουργήσανσα τ. ἔ. ἱερατεύσανσα ἐκ τοῦ ἄρσ. λειτορεύσανς, ἀνάλογα τοῦ τύπου τούτου τὰ «καταθένς» Cauer² 112, στ. 11. 12 «πάνσας» = πάσας αὐτόθι 122, στ. 8. «ἀποδιδόνσα» 132, στ. 23. «καθιστάνσα» 132, 25. Τὸ ἄρσεν. τῆς μετοχῆς τοῦ ἐνεστώτος ἐν τῇ αὐτῇ σημασίᾳ ἀπαντᾷ ἐν ἄλλῃ Θεσσαλικῇ ἐπιγραφῇ, Hermann Collitz αὐτόθι, 1332. Λειτορεύοντος τοῦ Ἀσκληπιοῦ κτλ. καὶ 1329 Ἀραθὶ τύχα· λειτορεύοντος τοῦ Ἀσκληπιοῦ Ἀντιμάχοι κτλ. πρβλ. καὶ Ἡσύχιον ἐν λέξει λειτορες καὶ λειτορη = ἰέρειαι, καὶ Καλλιμ. ἀποσπάσμ. 123, 2.

Κ. Δ. ΜΥΛΩΝΑΣ.